

112), Սարայի (անդ. 1927, էջ 366-372, 1928, էջ 16-19). Թեո-
դոսի (անդ. 1928, էջ 42-46), Երթխիոսի (անդ. 1928, էջ 364-
367), Սիմոյի (Արև, 1926, Թ. 2338-39) վանքերու մէջ յան-
ուանէ յիշելով հայ միաբանները՝ նկարագրած ենք անոնց պատ-
մական կենցաղը ու դաւանական վիճակը: Երուսաղէմի օտար
վանքերու մէջ հայ վանականութեան այս որոշ հանգամանքը՝
հայ եկեղեցական մատենագրութեան համար յիշատակելի պա-
րագայ մըն է և պատմական նորատաց տեղեկութիւն մը, որ ան-
տարակոյս ուշադիր պրպտումներով և աշխատանքներով պիտի
ձօխանայ ի պատիւ հայ քրիստոնէութեան:

Քոզիբայի գերեզմանատան ննջեցեցեաց արձանագրութիւննե-
րէն հասկցուած է թէ հոն ուրիշներու հետ խառնուած և թաղ-
ուած են հայազգի երկու միաբաններ ևս, հայ ֆահաւայ մը և
Յովհաննէս անուն հայ սարխաւազ մը: Հաւանական է որ հոն ու-
րիշ հայ միաբաններ ալ թաղուած ըլլան, բայց արձանագրու-
թիւն չունին: Այս երկու հայ միաբաններու մասին Կղէտպա սար-
կաւազ հետեւեալ կարծիքը կը յայտնէ, ըսելով թէ նոյն գերեզ-
մանատան մէջ թաղուած հայ միաբանները ո՛չ թէ Քաղկեդոնի
ժողովէն առաջ, այլ յետոյ թաղուած են, երբ դեռ իրենց հեր-
ձուածը(?) ոչ ընդհանրացած և ոչ ալ դրութեան մը վերածուած
էր իրենց մէջ: Յիշեալը անոնց մասին կը մտածէ երկու բան,
անոնք կամ ա՛յն հայերէն են որոնք հաւատարիմ մնացեր են
օրթոտօքս եկեղեցիին ծոցին մէջ, երբ միաբնակութեան դէմ հա-
լածանքը սկսաւ Պաղեստինի մէջ և հերձուածը դադրեցաւ մեծ
վանահայրերուն՝ Եւթիմիոսի, Թէոդոսի, Սարայի և ուրիշներու
շնորհիւ, և կա՛մ անոնցմէ էին, որոնք բիւզանդական պետու-
թեան սահմաններուն բնակիչներ ըլլալով՝ Հերակլի օրերուն մը-
տան կաթողիկէ եկեղեցին, երբ կոյսրը յաղթանակաւ դարձաւ
Պարսկաստանէն և Կարնոյ մէջ 628ին գումարեց ա՛յն ժողովը որ
կարճ ժամանակի մը համար միայն երկու կողմերը միացուց:

Այս բացատրութիւնները մեր կարծեօք բնաւ Նիմնաւոր չեն,
վասն զի Քոզիբայի հայ վանականներուն և նոյն իսկ անխտիր
բոլոր վանականներուն համար այն ատեններ անծանօթ էին վար-
դապետական իմաստներու տարբերութիւնները, անոնք ամենքն
ալ եղբայրացած էին մէկ յարկի տակ: Եւ յետոյ վերև մեր
թուած զրուածքներուն մէջ պատմականօրէն պարզած ենք թէ